

הלקסיקון הסמנטי: אי-תלות במרכיבים אחרים במערכת הקוגניטיבית של שפה, ומיקום בתוך המערכת

גלי אלנבלום, עבודת גמר לתואר מוסמך אוניברסיטה בפסיכולוגיה, בהדרכת פרופ' נעמה פרידמן

האם קיים לקסיקון סמנטי? האם הוא ישות בלתי תלויה במודל הקוגניטיבי של הפקת שפה והבנתה? ישנו דיון ארוך שנים בנוגע לקיומו של לקסיקון סמנטי: רכיב של מערכת השפה המכיל מילים ומשמעותן. בניגוד למערכת הקונספטואלית, רכיב זה מכיל מידע מילולי ולא קונספטואלי. חוקרים מסויימים (כדוגמת Levelt, 1989) טענו כי הייצוג הסמנטי של המילה קשור בייצוג התחבירי-לקסיקאלי שלה. חוקרים אחרים (כדוגמת Caramazza & Miozzo, 1998) טענו כי כשאנו ניגשים למילה בלקסיקון, אנחנו באפן אוטומטי ניגשים גם לייצוג הפונולוגי שלה. במחקר זה בחנו את ביצועיהם של עשרה מבוגרים עם סוגים שונים של אפזיה, אנומיה, ודיסלקסיה בסדרה של מטלות שחשפו את האופי המדוייק של ליקויי השפה שלהם. הצלחנו להראות דיסוציאציות בין הלקסיקון הסמנטי ושלושה רכיבים אחרים של המערכת הקוגניטיבית של השפה: הלקסיקון התחבירי, המערכת הקונספטואלית, והלקסיקון הפונולוגי. כמו כן, הצלחנו להראות כי ישנה דיסוציאציה בין הבנה ברמת המשפט והבנה ברמת המילה. בנוסף, הראינו כי קיים מסלול ישיר המחבר בין לקסיקון הקלט האורתוגרפי ולקסיקון הפלט הפונולוגי שלא עובר דרך הלקסיקון הסמנטי.

